

Erdély a párisi kiállításon.

A párisi kiállítás magyar történelmi csoportjában a kormány előkelő részt szánt Erdély történelmi műkincseinek a fejedelmi korszakból, annál is inkább, mert a milenniumi kiállításon Erdély kevésbé volt képviselve.

E műkincsek összegyűjtésére külön erdélyi bizottságot alakítottak, a mely első alakuló ülését jun. 11-én tartotta Kolozsvárt gr. Bánffy György v. b. t. t. kir. főajtónállómester elnöklete alatt.

Hegedüs Sándor kereskedelmi m. kir. miniszter szépen jelöli ki a föladatot ama megbízó levelében, melyet a központi és erdélyi bizottság egyik tagjához: *Szádeczky* Lajoshoz intézett.

Az érdekes levél erre vonatkozó része így szól:

„Különös sulyt helyezek arra, hogy az erdélyi részek történelmi multjokhoz méltóan legyenek képviselve a nagy nemzetközi tárlat egyik fénypontját képezendő ezen magyar történelmi kiállításon, mert a külföld előtt is ismeretes, hogy a magyar nemzeti aspirációk egyik leg-erősebb támasza éppen *az erdélyi fejedelmek udvara* volt, a melyeknek hazafias szellemü politikája fejlesztette a nemzeti művészet speciális vonásait is oly erősekké, hogy azok jelleget kölcsönözhettek az egész országnak.

Ennek a ténynek ki kell domborodnia a magyar történelmi csoport nyújtotta képben a kiváló műbecsü és történelmi nevezetességü gyűjtemények kiállítása által, a mivel dokumentálni óhajtanám a külföld előtt *Erdély régi műveltségének magas színvonalát*, a tudomány, művészet és ipar terén elért harmonikus fejlettségét és a régi műemlékekben való gazdagságát, melyet az ősi tradíciók iránt maiglan élő kegyelet nehéz viszonyok között is megőrzött a főuri családokban.

Kitűzött célunkat azonban csak úgy leszünk képesek elérni, ha Erdély főurai, családjai és egyházai az ezredéves kiállításról ismert történelmi kincseiket az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás céljaira hazafias készséggel nemcsak átengedik, hanem áldozatkész buzgósággal biztosítják a kiállítás számára azokat a műkincseket és történelmi emlékeket is, melyeket ez ideig még kevésbé ismertünk.“ stb. stb.

Budapesten, 1899. május hó 23.

Hegedüs.

Vásárhelyi Daloskönyv. 16—17. századi szerelmi és tréfás énekek. Az erdélyi múzeumegylet kézírattárában levő eredetiből kiadta *Ferenczi Zoltán*. Budapest, 1899. *Franklin-Társulat*, 247 lap. Ára fűzve 1 frt. (Heinrich G.: Régi Magyar Könyvtár XV. kötet.). E rendkívül érdekes gyűjteményt 1670 körül írta össze, valószínűen Sepsi-Szent-Györgyön, Vásárhelyi Jakab, kiről eddig csak annyit tudunk, hogy Bisterfeld tanítványa volt a nagyenyedi collegiumban. A kézirat 132, jobbra szerelmi dalt tartalmaz s *Ferenczi* a legnagyobb gonddal, értékes jegyzetekkel és kényelmes mutatókkal rendezte sajtó

alá. A költemények az 1572 és 1675 közti évekből valók és kétségtelemné teszik, hogy már a XVI-ik században is volt gazdag szerelmi lyránk. Balassától öt dal van e kötetben, de lehetnek tőle nagyobb számmal is, mint a kiadó kísérletet is tesz megállapítani. A dalok hangja és stílje igen változatos: érzékeny, mélabús énekek mellett vannak vidámak, pajkosak, sokszor vastagon érzékiek. Sok a tréfás, gúnyos költemény is. Egyes dalok az ország különböző vidékein található később is, sőt manap is, a mi legjobban mutatja, hogy nálunk is hogyan járta be a kedvelt dal az egész országot. Hogy a gyűjtemény műköltők termékeit tartalmazza, bizonyítja a sok tudós czélzás az ókori mythológiára és korabeli irodalmi termékekre (Euryalus és Lucretia, Boccaccio, Árgirus stb.); de érdekes, hogy e műdaloknak jó része átment a népbe is és részben még ma is él, ha módosított alakban is, népünk ajkán. Persze sok esetben a megfordított viszony is valószínű, hogy t. i. a műköltő egy népdalt vagy népköltészeti motívumokat vett át és dolgozott föl. E kötetben, és ez a legfontosabb, XVI-ik százai lyránk ismerete és méltánylása oly forrást nyert, melynek alapján irodalomtörténetünk e szakasza egészen más, jóval gazdagabb és értékesebb képet fog nyerhetni.

Bessenyei György: Agis tragédiája, 1772. Kiadta dr. *Lázár Béla*. Budapest, 1899. Franklin-Társulat. (Régi Magyar Könyvtár XIII.) Az eredeti 1772-iki kiadás címlapjának hasonmásával. — Újabbkori irodalmunknak e korszakos terméke ma már a legnagyobb ritkaságok egyike, pedig az irodalomtörténeti tanítás mindenütt e darabbal kezdi költészetünk újabbkori fejlődését. Nagyon örvendetes azért, hogy most ez elegánsan kiállított szép fűzetben olcsó áron (60 kr.) mindenkinek, főleg az ifjúságnak is hozzáférhetővé vált. *Lázár Béla* egy 20 lapra terjedő bevezetésben tárgyalja a darab viszonyát forrásaihoz, főleg Plutarchus életrajzához és Gottsched ósdi német színművéhez, melyeket Bessenyei ismert, de nem követett szolgai módon. Azután fejtegeti Bessenyei irodalmi törekvéseit, melyekre a bécsi gazdag színi élet és főleg Sonnenfels munkássága nagy hatással voltak. Végre kiemeli a darabnak azon vonásait, eszméit és stílbeli sajátosságait, melyekkel irodalmunk fejlődésében oly előkelő helyet vívott ki.

Erdélyi Múzeum-Egylet.

Az Erdélyi Múzeum-Egylet választmányja jún. 7-én tartotta meg június havi rendes ülését gr. Esterházy Kálmán elnöklete alatt. Jelen voltak még dr. Szamosi János alelnök, dr. Szádeczky Lajos titkár, dr. Békésy Károly pénztárnok, Ferenczi Zoltán könyvtárnok, Orbai Lajos ügyész, dr. Lechner Károly szakosztályi elnök, dr. Apáthy István állattári, dr. Richter Aladár növénytári,